

поділі ресурсів, призначених для покриття поточних витрат департаменту, проте не між поточними витратами та програмними витратами (наприклад, витратами на гранти або премії). У Новій Зеландії департаменти відомства мають змогу перерозподіляти ресурси в рамках сум, асигнованих на створення певного роду продуктів, однак рух коштів між різними класами продуктів, у певних межах, потребує затвердження з боку генерал-губернатора (глава держави), але не Парламенту. У більшості наведених країн існують деякі положення про переміщення ресурсів між бюджетними роками [4].

Щодо регіональних структур казначейств зарубіжних країн можна зазначити, що виконання бюджету здійснюється в регіонах за тими ж принципами, тобто регіональні відділення казначейства здійснюють оплату витрат державних установ, що належать до різних міністерств і відомств відповідно до розпоряджень міністерств і встановлених лімітів витрачання коштів на ці статті витрат.

Що стосується операційної діяльності в рамках процесів збирання надходжень і проведення платежів, то обов'язки, що покладаються у цьому зв'язку на казначейство, дуже різні в різних країнах. У країнах, де казначейство не бере на себе всю відповідальність за цю діяльність, йому часто також "допомагає" по графі надходжень установа або установи, відповідальні за збір податків, та, по графі витрат, ті, хто відповідає за виконання бюджету. Так, у регіонах збір податкових надходжень здійснюється як податковими інспекціями, так і (в деяких країнах, наприклад, у США) регіональними відділеннями казначейства на єдиний рахунок. Неподаткові надходження (наприклад ліцензійні збори) збираються в багатьох зарубіжних країнах регіональними органами казначейства та акумулюються на єдиний рахунок.

Висновки. В умовах політичної та економічної нестабільності в Україні пріоритетним напрямом діяльності органів державної казначейської служби залишається виконання бюджету і контроль за цим процесом. Незважаючи на той факт, що на розвиток казначейської системи виконання бюджетів значно впливають політичний устрій країни, а також традиції та особливості економіки (завдяки чому існують найрізноманітніші форми казначейського обслуговування бюджетів), все ж можна і треба використовувати досвід зарубіжних країн для вдосконалення вітчизняного управління коштами бюджетів всіх рівнів. Проведені дослідження показали, що існує ціла низка функцій у зарубіжних казначействах (наприклад: фінансове планування, приймання рішень на локальному рівні, управління коштами ЄКР і їх розміщення на фінансових ринках тощо), впровадження яких в Україні дасть змогу істотно підвищити якість і ефективність функціонування Державної казначейської служби.

Література

1. Чечуліна О.О. Контроль бюджетних повноважень при виконанні бюджетів / О.О. Чечуліна // *Фінанси України* : журнал. – 2007. – № 6. – С. 64-68.
2. Юрій С.І. Казначейська система : підручник / С.І. Юрій, В.І. Стоян, О.С. Даневич. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. – Тернопіль : Вид-во "Карт-бланш", 2006. – 818 с.
3. Гетьманець О.П. Проблеми реалізації повноважень Державного казначейства України щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства / О.П. Гетьманець // *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. – 2010. – № 3 (50). [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.nbu.gov.ua>.

4. Стоян В.І. Організація фінансового контролю у системі Казначейства / В.І. Стоян, О.П. Зварич // *Фінанси України* : журнал. – 2004. – № 1. – С. 128-137.

5. Тер-Мінасян Т. Створення казначейства в країнах з перехідною економікою / Т. Тер-Мінасян, П. Паренте Педро, П. Мартінес-Мендес // *Робочий документ*. – Міжнародний Валютний Фонд. – 2000.

Голінский Ю.О. Международная практика казначейского обслуживания бюджетов и возможности ее использования в Украине

Рассмотрены модели казначейского обслуживания бюджетов в зарубежных странах (в частности в США, Великобритании, Германии, Франции и др.). Исследованы их общие черты (схожие функции, то, что все они выделились из структур, отвечающих за кассовое исполнение бюджета и то, что они появились и начали интенсивно развиваться в последние годы), а также основные различия (кроме основной функции по управлению ликвидностью единого казначейского счета, в разных странах казначейство выполняет и другие функции, например во Франции, добавляется функция управления государственным долгом). Кроме того, исследованы тенденции к усилению роли казначейских органов за рубежом, а также возможности использования их положительного опыта в Украине.

Ключевые слова: казначейство, международная практика, бюджет, государственные финансы, зарубежный опыт.

Holynskyy Yu. O. International practice of Treasury budget execution and opportunities of its use in Ukraine

The paper considers the models of treasury budgets execution in foreign countries (including the U.S., UK, Germany, France, etc.). Their similarities (similar function, the fact that they all evolved from structures that were responsible for the execution of the budget and the fact that they appeared and began to develop intensively in recent years), and the main differences (besides the basic functions of management liquidity of the treasury single account, Treasury in different countries performs other functions) are investigated. Also trends towards strengthening of treasury abroad were examined, as well as the possibility of using their best practices in Ukraine.

Keywords: treasury, international practice, budget, public finance, international experience.

УДК 332.8

Аспір. М.І. Дембицький¹ – НУ "Львівська політехніка"

НАДАННЯ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВАМИ СФЕРИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Зроблено спробу охарактеризувати галузь житлово-комунального господарства України, основні проблеми, притаманні цій сфері. Висвітлено структуру підприємств галузі. Проаналізовано основні показники роботи житлово-комунальних підприємств, зокрема – обсяги наданих за 2012 рік послуг та рівні тарифів, висвітлено максимальний та мінімальний тарифи по Україні.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство України, проблеми ЖКГ, тарифи на житлово-комунальні послуги.

Постановка проблеми. Житлово-комунальне господарство – це багатогалузевий комплекс, що включає як конкурентні підгалузі, так і природні монополії, продуктами яких є життєво необхідні послуги. На підприємствах галузі нагромадилось чимало проблем, які потребують негайного вирішення. Особли-

¹ Наук. керівник: проф. М.В. Римар, д-р екон. наук ІЕПДТ ім. В. Чорновола

вої актуальності набуває визначення шляхів подолання труднощів і виведення якості послуг у цій сфері на належний рівень.

Вступ. Ефективне функціонування галузі житлово-комунального господарства України є одним із найважливіших та найскладніших питань, що перебуває у центрі уваги науковців, громадських організацій, органів місцевого самоврядування, населення. Це обумовлено особливим значенням сфери життєзабезпечення для економічного та соціального розвитку країни, її міст і регіонів. Перехід регіонів і міст України до сучасних умов господарювання з урахуванням стратегії розвитку держави потребує відповідного реформування ЖКГ як важливої складової господарського комплексу, який задовольняє першочергові життєві потреби населення, надає підприємствам і організаціям необхідні комунальні послуги.

Незадовільний економічний стан комунальних підприємств, низький рівень оплати житлово-комунальних послуг, брак інвестицій у сфері життєзабезпечення, неефективність системи управління і недостатнє фінансування призводять до подальшого погіршення фінансово-економічних показників роботи підприємств ЖКГ міст України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Останнім часом сферу житлово-комунального господарства досліджували П. Хобот, М. Краковяк, Н. Гура, М. Березовчук, В. Бригілевич, О. Щодра, В. Бернадський, В. Шишко, Є. Жданко. У ґрунтовних роботах названих авторів висвітлено практичні питання управління житловою нерухомістю, встановлено законодавчі орієнтири управління галуззю.

Виклад основного матеріалу. Житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил [1].

Залежно від функціонального призначення житлово-комунальні послуги поділяють на:

- 1) комунальні послуги (централізоване постачання холодної та гарячої води, водовідведення, газо- та електропостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо);
- 2) послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (прибирання внутрішньобудинкових приміщень та прибудинкових територій, санітарно-технічне обслуговування, обслуговування внутрішньобудинкових мереж, утримання ліфтів, освітлення місць загального користування, поточний ремонт, вивезення побутових відходів тощо);
- 3) послуги з управління будинком, спорудою або групою будинків (балансоутримання, укладання договорів про виконання послуг, контроль за виконанням умов договорів тощо);
- 4) послуги з ремонту приміщень, будинків, споруд (заміна й підсилення елементів конструкцій та мереж, їх реконструкція, відновлення несівної спроможності несучих елементів конструкцій тощо) [1].

Станом на 2012 рік в Україні працює 2049 підприємств, що надають житлово-комунальні послуги, зокрема:

- 459 підприємств, що надають послуги з тепlopостачання;
- 1239 підприємств, що надають послуги з водopостачання та водовідведення;
- 1417 підприємств, що надають послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій;
- 705 підприємств, що надають послуги з вивезення, розміщення, захоронення та утилізації відходів;
- 224 багатoproфільні підприємства (надають кілька видів послуг) [2].

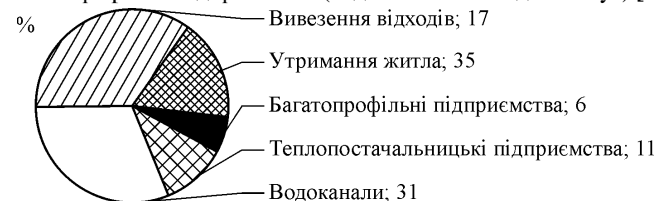

Рис. 1. Структура підприємств ЖКГ України

Як видно з рис. 1, підприємства, що надають послуги з тепlopостачання, становлять 11 % від загальної їх кількості, хоча загальний дохід від роботи цих структур є найвищим. За 2012 рік тепlopостачальними підприємствами відпущено 61863,4 тис. Гкал. теплової енергії, зокрема населенню – 49057,6 тис. Гкал., що становить 79,3 % від її загальної кількості. Середній тариф в Україні на послуги з тепlopостачання становив 286,95 грн/Гкал., для категорії споживачів "населення" тариф дорівнював 212,19 грн/Гкал. Найнижчий середній тариф зафіксовано у Миколаївській області – 227,02 грн/Гкал, а найвищий у Закарпатській області – 505,67 грн/Гкал.

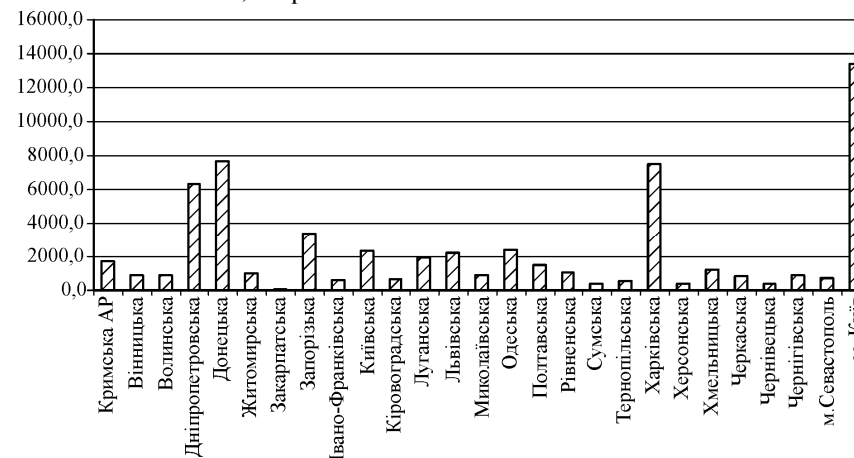

Рис. 2. Надання послуг з тепlopостачання у 2012 р. за регіонами

Наведена діаграма надання послуг з тепlopостачання показує, що найбільше споживання тепла зафіксовано у м. Києві, а найменше споживають теплової енергії у Закарпатській області. Не менш важливу роль у системі житлово-комунального господарства відіграють підприємства, що надають послуги з водopостачання та водовідведення. За 2012 р. водopостачальними підпри-

смавами відпущено води 2118812,1 тис. м³, зокрема категорії споживачів "населення" – 1288229,6 тис. м³, що становить – 60,8 % від загальної кількості води. Середній тариф в Україні на послуги з водопостачання становив 2,32 грн/м³, для категорії споживачів "населення" – 2,32 грн/м³. Середній тариф в Україні на послуги з водовідведення становив 2,16 грн/м³, для категорії споживачів "населення" – 1,69 грн/м³.

Найнижчий середній тариф на послуги з водопостачання зафіксовано у Кіровоградській області – 1,29 грн/м³, а найвищий – у Львівській області – 4,09 грн/м³. Найнижчий середній тариф на послуги з водовідведення зафіксовано у Закарпатській області – 1,39 грн/м³, а найвищий – у Хмельницькій області – 3,97 грн/м³. Важливі для населення функції виконують підприємства, що надають послуги з утримання будинків та прибудинкових територій.

У 2012 р. загальна площа приміщень, що утримувалися, становила 335250 тис. м². Середній тариф дорівнював 1,41 грн/м². Найнижчий середній тариф на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій зафіксовано у Миколаївській області – 0,68 грн/м², а найвищий – у Закарпатській області – 2,95 грн/м². Сучасна кон'юнктура ринку житлово-комунальних послуг зумовлена низкою проблем, що нагромадилися за роки незалежності. Зокрема:

- зношеність та моральна застарілість основних фондів підприємств житлово-комунальної сфери (особливо теплопостачальних підприємств, водопровідних та водоканалізаційних господарств);
- недосконалість нормативно-правового регулювання діяльності галузі;
- непрозорість формування цін/тарифів на послуги та поточної діяльності підприємств ЖКГ;
- не економічно обґрунтовані тарифи на послуги (затверджено збиткові тарифи для підприємств, при цьому різниця в тарифах не відшкодовується органом місцевого самоврядування, як це передбачено чинними нормативно-правовими актами);
- штучне гальмування розвитку галузі унаслідок гальмування процесів підвищення цін/тарифів;
- неефективна система управління;
- низький рівень забезпеченості працівників (мала заробітна платня працівників галузі, зокрема дворників та прибиральників);
- невідповідність інфраструктурних потужностей зрослим вимогам та потребам.

Брак сучасних ринкових моделей управління підприємствами ЖКГ стає істотним гальмом у диверсифікації шляхів виведення галузі з кризи. Більшість підприємств ЖКГ не мають мотивації до ефективного господарювання, що призводить до механічного перенесення невирішених проблем на споживачів послуг. Для поліпшення діяльності підприємств галузі необхідно проводити комплексні реформи, серед яких:

- удосконалення матеріально-технічної бази підприємств, запровадження енергоощадних технологій завдяки залученню зовнішніх чи внутрішніх інвестицій;
- зміни нормативно-правових актів, що стосуються галузі ЖКГ, які дадуть змогу залучити інвестора та підвищити інвестиційну привабливість ЖКГ. Підприємства житлово-комунальної сфери мають самостійно заробляти необхідні їм кошти, а не дотуватися з місцевих бюджетів;

- запровадження нових систем управління підприємствами, залучення автоматизованих систем, що надасть гнучкості та ефективності управлінню.

Література

1. Про житлово-комунальні послуги: Закон України від 24 червня 2006 року [чинний]. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1088.634.9&nobreak=1>.
2. Інформація ДП "Розрахунковий центр" щодо кількості підприємств та рівнів тарифів.
3. Житлово-комунальне господарство міст України: пріоритетні тренди розвитку. Є.С. Жданко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ek-Bud/2011_1/st-05.pdf.
4. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року [чинний]. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>.

Дембыцкий М.И. Предоставление услуг предприятиями сферы жилищно-коммунального хозяйства Украины

Сделана попытка охарактеризовать отрасль жилищно-коммунального хозяйства Украины, основные проблемы, присущие этой сфере. Освещена структура предприятий отрасли. Проанализированы основные показатели работы жилищно-коммунальных предприятий, в частности – объемы предоставленных за 2012 год услуг, уровни тарифов, освещены максимальный и минимальный тарифы по Украине.

Ключевые слова: жилищно-коммунальное хозяйство Украины, проблемы ЖКХ, тарифы на жилищно-коммунальные услуги.

Dembytskiy M.I. Provision of services by housing and public utilities companies in Ukraine

An attempt to describe the housing and public utilities services of Ukraine and the main problems inherent in this field has been made. The article deals with the structure of the industry. The basic performance of utility companies has been analyzed, in particular, the amount of in 2012 provided services and tariff levels; the maximum and minimum rates in Ukraine have been highlighted.

Keywords: housing and utilities services of Ukraine, problems of housing and utilities services, tariffs for housing and utilities services.

УДК 336.71(477)

Магістрант М.-М.Р. ДЕРЕВАЦЬКА;

доц. Н.Г. ПАЙТРА, канд. екон. наук – Львівський НУ ім. Івана Франка

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: СУЧАСНА ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ

Досліджено основні аспекти впливу іноземного капіталу на ефективність функціонування вітчизняної банківської системи, виявлено фактори та результати прямого та опосередкованого впливу експансії іноземного капіталу на розвиток економічної системи держави. Увагу зосереджено на діагностиці мотивів та періодизації залучення іноземного капіталу в банківську систему України. Визначено заходи з підтримки конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи за участю іноземних банківських установ.

Ключові слова: банк, банківська система, банк з іноземним капіталом, іноземний банк, регулювання участі іноземного капіталу.

Постановка проблеми. Характерними ознаками прояву фінансової глобалізації та міжнародної інтеграції є зростання частки іноземних інвесторів у капіталі банківської системи України. Ці процеси відбуваються головним чином шляхом придбання контрольних пакетів акцій українських банків. Вхо-